

23.9.2022

Kansallinen demokratiaohjelma 2025

Valmistelu- ja koordinoitutyöryhmän kokous 5/2022

Aika 8.9.2022 klo 9-11**Paikka** Hybridi (Eteläesplanadi 4, 1. krs, Sali 1 / Teams)

Työryhmän jäsenet (varajäsenet suluissa)

- ☐ Pekka Timonen, oikeusministeriö (pj.)
- ☒ Niklas Wilhelmsson, oikeusministeriö (vpj.)
- ☒ Ira Alanko (Markku Mölläri), valtiovarainministeriö
- ☒ Harri Martikainen (Hanna Helinko), sisäministeriö
- ☐ Pekka Alhojärvi, maa- ja metsätalousministeriö
- ☐ Ilkka Ojala (Katariina Kuhanen), puolustusministeriö
- ☒ Anju Asunta (Petteri Katajisto), ympäristöministeriö
- ☐ Mikael Åkermarck, (Maria Miró) liikenne- ja viestintäministeriö
- ☒ Rauno Merisaari (Lotta Valtonen), ulkoministeriö
- ☒ Marja N. Pulkkinen (Anna Mikander), opetus- ja kulttuuriministeriö
- ☐ Petra Packalén (Jouni Varanka), valtioneuvoston kanslia
- ☐ Henna Leppämäki (Jaska Siikavirta), sosiaali- ja terveysministeriö
- ☒ Varpu Taarna (Anna Bruun), työ- ja elinkeinoministeriö
- ☒ Maria Wakeham-Hartonen, oikeusministeriö

Sihteerit

- ☒ Liisa Männistö, oikeusministeriö
- ☐ Nina Suorsa, oikeusministeriö

Kutsutut asiantuntijat

- ☐ Sami Demirbas, oikeusministeriö
- ☒ Anna Groth, oikeusministeriö
- ☒ Heini Huotarinen, oikeusministeriö
- ☒ Salla Jantunen, oikeusministeriö
- ☒ Arto Jääskeläinen, oikeusministeriö
- ☒ Peter Kariuki, oikeusministeriö
- ☐ Kimmo Kiiski, liikenne- ja viestintäministeriö
- ☒ Venla Kuuluvainen, valtioneuvoston kanslia
- ☐ Sini Lahdenperä, oikeusministeriö
- ☐ Laura Nurminen, oikeusministeriö
- ☐ Ossi Piironen, valtioneuvoston kanslia
- ☒ Tuomas Rekola, oikeusministeriö

Postiosoite**Postadress**

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite**Besöksadress**

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin**Telefon**

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi**Fax**

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet**E-post, internet**

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

(x) Elina Siljamäki, oikeusministeriö
 (x) Satu Ylikorpi, puolustusministeriö

Asialista

1 Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00. Todettiin läsnäolijat ja käytiin lyhyt esittäytymiskierros. Todettiin, että LVM:n, VNK:n ja MMM:n osalta on tulossa jäsenmuutoksia ja jo tiedossa olevat uudet jäsenehdokkaat on kutsuttu asiantuntijoina tähän kokoukseen.

2 Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin muutoksitta.

3 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 3.1)

Hyväksyttiin muutoksitta.

4 Demokratian edistämistä koskeva valtioneuvoston periaatepäätös (liitteet 4.1 ja 4.2)

Lausuntopyyntöön saatiin noin 100 lausuntoa. Sihteeristö on aloittanut lausuntopalautteen läpikäynnin ja analysoinnin. Maria Wakeham-Hartonen esitteli saadun lausuntopalautteen pääpiirteissään.

Lausuntopalautteen perusteella periaatepäätösluonnoksen tavoitteisiin suhtauduttiin erittäin positiivisesti. Pääsääntöisesti myös esitetyt toimenpiteet kannatettiin. Sekä tavoitteisiin että erityisesti toimenpiteisiin tehtiin kuitenkin myös useita tarkennus- ja lisäysehdotuksia.

Sihteeristö esitti, että periaatepäätösluonnoksen seuraava versio käsiteltäisiin työryhmän kokouksessa 5.10., jonka jälkeen se esitellään OKST-ministerityöryhmälle 26.10. (kokousaineistojen määräaika 19.10.). OKST-ministerityöryhmän käsittelyn perusteella luonnokseen tehdään viimeiset muokkaukset ja tavoitteena on viedä periaatepäätös valtioneuvoston yleisistuntoon 3.11. (tai viimeistään 10.11.). Jälkitöinä tehdään vielä englanninkielinen policy brief.

Sihteeristössä on parhaillaan tekeillä myös demokratian kehitykseen liittyvä indikaattorityö sekä demokratiaohjelman toteumaraportti.

Käytiin läpi periaatepäätösluonnokseen tulleiden lausuntojen pääkohdat linjaus linjaukselta. Työryhmän keskustelussa tuotiin esiin mm. seuraavia näkökulmia:

- Kulttuurinäkökulman merkitystä demokratian kehitykselle tulisi mahdollisesti vahvistaa periaatepäätöksessä;
- Haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskevia kirjauksia tulisi vielä tarkastella / tuoda selkeämmin esiin;
- Paikallisdemokratia suhteessa mm. alueuudistukseen voisi tulla tekstissä vahvemmin esiin;
- Globaali ilmastonmuutoksen, luontokadon ja saastumisen torjunta kytkeytyy vahvasti myös demokratiapolitiikkaan;
- Periaatepäätöksen on kestävä aikaa, esim. demokratiakehityksen uhkien tunnistamisen osalta;
- Linjaukset 2 ja 4 voisi yhdistää, koska ne käsittelevät samaa asiaa kahdesta eri näkökulmasta. Kirjauksessa voisi hyödyntää Sitran lausunnossaan esiin tuomaa ideaa osallistumisen arkkitehtuurista;
- Linjauksella 3 on yhtymäkohtia koulutuspoliittisen selonteon sekä Oikeus oppia ja Oikeus osata –ohjelmien kanssa; teksti on tarpeen katsoa vielä läpi tästä näkökulmasta ja tehtävä tarvittavat ristiinviittaukset;
- Linjauksessa 4 keskeinen tulokulma pitäisi olla siirtyminen kuulemismenettelystä vuorovaikutteisiin valmisteluprosesseihin (kytkentä linjauksen 2 sisältöihin);
- Linjaus 5 on tarkoitus muotoilla toisin, lähtökohtana sananvapaus, yhteiskunnallinen keskustelukulttuuri ja median rooli suhteessa disinformaatioon, vihapuheeseen.

Työryhmän jäseniä pyydettiin tutustumaan lausuntopalautteeseen erityisesti oman ministeriönsä substanssin näkökulmasta.

Sihteeristö on sopinut erillisen valmistelutapaamisen OKM:n ja LVM:n kanssa periaatepäätöksen sananvapautta ja median roolia koskevien kirjausten muotoilemiseksi. Lisäksi sovittiin, että UM muokkaa linjausta 7 koskevan tekstin lausuntopalautteen perusteella. Sihteeristö lähettää työryhmälle uuden version, jossa on huomioitu lausuntopalaute ja työryhmässä käyty keskustelu.

5 **Demokratiaohjelman päätöstilaisuuden suunnittelu (liite 5.1)**

Sihteeristö esitteli demokratiaohjelman päätöstilaisuuden (29.11.2022) alustavan ohjelmaluonnoksen. Työryhmä toi esiin, että ohjelman puhujakaarti voisi olla vielä moninaisempi (mm. ikä ja muut tekijät). Lisäksi

ohjelmaan voisi sisältyä osallisuuselementtejä (esim. Slido, Mentimeter, viestiseinä). Sovittiin, että sihteeristö lähettää ohjelmaluonnoksen työryhmän kommentoitavaksi.

6 Muut asiat

Todettiin, että 15. syyskuuta vietetään kansainvälistä demokratiapäivää ja 13. lokakuuta kansallista demokratiapäivää.

7 Seuraavat kokoukset

- 5.10.2022 klo 9-11 (teemat: valtioneuvoston periaatepäättös demokratiasta, demokratiaohjelman vaikuttavuusarvioinnin ja loppuraportin valmistelu, demokratiaohjelman päätöstilaisuuden suunnittelu)
- 1.12.2022 klo 9-11 (teemat: demokratiaohjelman vaikuttavuusarvioinnin ja loppuraportin valmistelu)

8 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.07.

JAKELU

Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet ja varajäsenet, kutsutut asiantuntijat

TIEDOKSI

Hankeikkuna